

WIADOMOŚCI BANKU POLSKIEGO

(Drukowane jako rękopis).

Rok VI.

WARSZAWA, DNIA 28 CZERWCA 1929 R.

Nr. 12.

TREŚĆ:

Ruch służbowy	str. 105		
Wkłady w instytucjach kredytowych	" 105	Plan Young'a. Międzynarodowy Bank Rozrachunkowy	str. 110
Rynek giełdowy w Polsce	" 106	Banki akcyjne	" 112

Ruch służbowy.

Zwolnienie ze służby.

Szczęśny Zadora z Wydziału Zagranicznego.

Emerytowanie.

Walery Pajewski z Oddziału Głównego w Warszawie.

Zmarli.

Aleksandra Krauze emerytka z Warszawy, Wiktor Grynwald emeryt z Poznania, Piotr Świąszek urzędnik Oddziału w Bielsku i Czesław Turek urzędnik Oddziału w Poznaniu.

Wkłady w instytucjach kredytowych.

INSTYTUCJE	W milionach złotych				
	31. XII. 1927	31. III. 1928	30. VI. 1928	30. IX. 1928	31. III. 1929
Ogółem	1.905·3	2.154·7	2.442·0	2.450·1	2.656·5
Banki publiczne ¹⁾	762·8	868·7	930·7	921·5	945·3
Prywatne banki akcyjne ²⁾	737·5	783·0	929·3	887·6	946·2
Kasy oszczędn. i spółdz. kredyt. .	405·0	503·0	582·0	641·0	765·0
RODZAJ WKŁADÓW					
Ogółem	1.905·3	2.154·7	2.442·0	2.450·1	2.656·5
Wkłady bezterminowe ³⁾	1.023·7	1.139·1	1.194·3	1.127·5	1.249·4
" terminowe	408·0	422·8	572·0	574·0	521·3
" oszczędnościowe.	473·6	592·8	675·7	748·6	885·8

¹⁾ Prywatne rachunki żyrowe w Banku Polskim i wkłady bez lokat skarbowych w Banku Gospodarstwa Krajowego, w Państwowym Banku Rolnym, Pocztovej Kasie Oszczędności i 2 bankach komunalnych.

²⁾ Wraz z oddziałami banków zagranicznych i Centralną Kasą Spółek Rolniczych.

³⁾ Wkłady a vista, rachunki żyrowe, czekowe i salda kredytowe na rachunkach bieżących.

Rynek giełdowy w Polsce.

Giełdy pieniężne istnieją w Warszawie, Poznaniu, Krakowie, Lwowie, Łodzi i Wilnie; z pośród nich istotne znaczenie posiada jedynie giełda warszawska, której obroty w r. 1928 wynosiły 95·5% sumy obrotów na wszystkich giełdach. Stosunek obrotów poszczególnymi walorami na giełdzie warszawskiej i giełdach prowincjonalnych z 1928 r. przedstawia następujące zestawienie w tys. zł.:

	Ogółem	%%	Waluty	%%	Akcje	%%	Papiery procentowe	%%
Giełda w Warszawie	876,248	95,5	725,395	99,0	64,466	68,1	86,386	77,6
Giełdy prowincjonalne.	41,360	4,5	6,974	1,0	9,466	31,9	24,920	22,4
	917,608	100	732,369	100	73,932	100	111,306	100

Liczba członków giełdy pieniężnej w Warszawie wynosiła w końcu marca 1929 r. 140, podczas gdy 31 marca 1925 r. — 208. Spadek liczby członków wynika z utracenia praw członkowskich na giełdzie przez osoby i firmy, pozostające pod nadzorem sądowym. Jest to zasada słuszną, ponieważ ustanowienie nadzoru sądowego nad firmą powoduje cały szereg ograniczeń w dokonywaniu transakcji, a wówczas brak jest pewności, czy byłyby one dokonywane prawnie. Zmniejszaniu się w ten sposób liczby członków nie towarzyszy odpowiedni przyrost nowych. Wśród 140 członków giełdy było 39 banków, 11 domów bankowych, 21 kantorów wymiany i 69 firm handlowych i przemysłowych.

Dwojakiego rodzaju obroty dokonywane są na giełdach pieniężnych: walutami i papierami wartościowymi, t. j. akcjami lub walorami o stałym oprocentowaniu. Obroty giełdowe w 1928 r. pozostawały pod silnym wpływem warunków pieniężnych. Z zaciągnięciem pożyczki stabilizacyjnej łączono nadzieje na obfity dopływ kapitałów zagranicznych. Kiedy jednak nadzieje ziściły się jedynie w pewnej mierze a wpływy z pożyczki stabilizacyjnej zużytkowano bezpośrednio na cele gospodarcze tylko częściowo, wówczas na giełdzie nastąpiła depresja, której wyrazem była zniżka kursów. Wprawdzie, jak zwykle w pierwszej połowie roku, wzrastała liczba transakcji i suma dokonywanych obrotów, dzięki powiększaniu kredytów przez banki państwowe i prywatne, jednak nie w tym stopniu, jak w latach poprzednich. W drugiej połowie roku obroty obniżyły się do poziomu z 1925 r.

Obroty na giełdzie pieniężnej w Warszawie¹⁾.

Rok	Suma w tys. zł.	K W A R T A Ł Y			
		I.	II.	III.	IV.
1924	907.994	189.220	210.625	292.683	215.466
1925	1,190.758	345.130	437.387	251.285	156.957
1926	685.080	155.099	72.668	189.457	267.856
1927	1,144.317	281.973	376.742	285.106	200.497
1928	876.247	200.453	277.004	234.718	164.073

W porównaniu z rokiem 1927, suma obrotów w ubiegłym roku zmniejszyła się o 23·4%. Decydujący wpływ w tym kierunku wywarła większa ciasnota gotówkowa w roku ubiegłym, która — zwłaszcza w drugiej połowie roku — poczęła restrykcyjnie oddziaływać na obroty giełdowe. Ponadto całokształt stosunków gospodarczych znajdował swe wyraźne odbicie na rynku giełdowym. Rok 1928 był nadal rokiem przejściowym w polskim życiu gospodarczym, które nie zdołało jeszcze wyłobić sobie stałych dróg. W tych warunkach obroty giełdowe silnie podlegały nawet bardzo nieznacznym wpływom.

Gdyby przyjąć za podstawę styczeń ub. roku, to natężenie obrotów giełdowych w kwietniu wzrosło o 59%, osiągając w tym miesiącu najwyższy poziom. Odtąd zaznacza się stały spadek; w grudniu obroty giełdowe wynoszą zaledwie 61% obrotów styczniowych.

Liczba transakcji zmniejszyła się w 1928 r. w stosunku do roku 1927 o 45% i mniejsza była nawet o 29%, aniżeli w r. 1926, w którym ze wszystkich lat poinflacyjnych zawarto najmniej transakcji. Należy zaznaczyć jednak, że transakcje ub. r. były daleko poważniejsze, aniżeli lat poprzednich. Przeciętna wysokość jednej transakcji wynosiła w r. 1924 — 4.394 zł., w r. 1925 — 10.582 zł., w r. 1926 — 7.510 zł., w r. 1927 — 9.820 zł., podczas gdy w r. 1928 — 13.679 zł.

Ustosunkowanie się dwóch rodzajów obrotów giełdowych w latach 1924 — 1928 charakteryzuje następująca tablica:

¹⁾ W złotych według Rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 13.10.27.

Podział obrotów giełdy pieniężnej w Warszawie.

Rok	Ogółem	Waluty	Papiery wartościowe
1924	100	89,0	11,0
1925	100	95,1	4,9
1926	100	91,7	8,3
1927	100	80,3	19,7
1928	100	82,5	17,5

Wymienione liczby stwierdzają, że warszawska giełda pieniężna jest głównie giełdą walutową. Przewaga obrotów walutowych występuje zwłaszcza jaskrawo w latach 1925 i 1926, kiedy pod wpływem załamania się złotego rozpanoszyła się spekulacja walutowa. Lata te nie sprzyjały również rozwojowi rynku lokacyjnego, zwłaszcza emisjom obligacji kredytu długoterminowego a najlepszym tego dowodem jest duży spadek obrotów giełdowych papierami wartościowymi. obroty te wzrosły dość poważnie dopiero w latach 1927 i 1928, i należy się spodziewać, że przy ustabilizowanej walucie i w miarę postępującej kapitalizacji rynek papierów wartościowych będzie zyskiwał coraz więcej znaczenia.

Na obroty walutowe składają się obroty banknotowe, dewizami i w małych rozmiarach monetami:

Obroty walutowe w tysiącach złotych.

Rok	Ogółem	%	Monety	% og. sumy	Banknoty	% og. sumy	Dewizy	% og. sumy
1924	809.592	100	4.149	0.5	87.653	10.8	717.790	88.7
1925	1,068.786	100	1.199	0.1	56.540	5.3	1,011.137	94.6
1926	621.908	100	5.355	0.9	47.654	7.6	568.899	91.5
1927	922.500	100	304	0.0	63.886	6.9	858.310	93.1
1928	1,725.397	100	35	0.0	15.590	2.1	709.771	97.9

Dominujące znaczenie mają obroty dewizami, szczególnie w ostatnich latach. Są one wyrazem stosunków gospodarczych z zagranicą i wynikają przeważnie z popytu, względnie podaży środków płatniczych za towary. Różne jest ich ustosunkowanie się w poszczególnych latach do obrotów towarowych z zagranicą. W r. 1924 wynoszą 24%, w 1925 — 21%, w 1926 — 15%, w 1927 r. — 16% i w 1928 r. — 12% wartości przywozu i wywozu towarów. Oczywiście sam handel zagraniczny nie wyczerpuje całkowicie zagadnień popytu, względnie podaży dewiz, gdyż decydujące w tej mierze znaczenie posiada całokształt bilansu płatniczego.

Obroty banknotami zmniejszają się z biegiem lat: w r. 1924 wynosiły one jeszcze 10·8% ogólnej, podczas gdy w r. ub. już tylko 2·1%. Objaw ten jest bezwzględnie dodatni, ponieważ obroty banknotami były w naszych stosunkach wyrazem dążności tezauryzacyjnych, które ujawniły się w okresie spadku waluty. To też przyjmując normę obrotów giełdowych banknotami za miarę zaufania społeczeństwa do własnej waluty, można powiedzieć, że zaufanie to ugruntowuje się coraz bardziej. Łączne obroty walutami i dewizami na początku r. ub. wynosiły około 60 milionów miesięcznie, spadając chwilami do 40 milionów i osiągając najwyższą sumę obrotów, mianowicie w kwietniu 102 miliony złotych. Ogółem obroty walutami i dewizami w ciągu 1928 r. wyniosły 725 milj. zł. t. j. około 175 milionów złotych mniej, aniżeli w roku poprzednim.

Minimalne znaczenie posiadały w r. ub. obroty monetami. W ciągu 6 miesięcy obrotów tych giełda nie notowała wcale; w styczniu, lipcu i październiku obroty wyniosły 27,9 tys. zł., reszta zaś przypada w drobnych sumach na luty, kwiecień i czerwiec.

W obrotach banknotami i dewizami przeważały następujące rodzaje walut:

	L a t a				
W a l u t y	1924	1925	1926	1927	1928
O g ó ł e m	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
dolary Stanów Zjedn. . .	45,5	66,7	63,1	67,7	45,3
funtów szterlingów . . .	29,7	17,4	25,4	19,0	32,9
franki szwajcarskie . . .	9,2	6,7	5,0	5,2	7,2
„ francuskie	5,6	3,1	1,6	1,9	4,1
korony czeskie	2,7	1,3	1,4	2,2	3,9
szylingi austriackie . . .	2,1	1,6	0,8	1,0	1,9
florenty holenderskie . .	1,1	1,6	0,7	1,2	1,5
liry włoskie	2,8	1,5	0,7	1,1	1,2
inne waluty	1,3	0,1	1,3	0,7	2,0

Przodujące stanowisko w obrotach walutowych zajmują dolary Stanów Zjednoczonych. Transzacje dolarami wzrastały do r. 1927 do $\frac{2}{3}$ ogólnych obrotów walutowych i dopiero w r. ub. zmniejszyły się na korzyść funtów szterlingów. Przewagi obrotów dolarowych nad obrotami w innych walutach do 1928 r. nie usprawiedliwiały ani rozmiary handlu zagranicznego ze Stanami Zjednoczonymi, ani nawet inne rozrachunki z tym krajem z tytułu obrotu niewidzialnego. Objaw ten można wytłumaczyć jedynie znaczeniem dolara, jako waluty powszechnie stosowanej w rozrachunkach międzynarodowych.

Oczywiście z chwilą stabilizacji walut innych, znaczenie dolara w międzynarodowych rozrachunkach zmniejszy się, czego zapowiedzią są już obroty walutowe na giełdzie w r. ub. Obok zwiększenia się obrotów w funtach szterlingów, wzrosły również obroty innemi walutami, mianowicie frankami szwajcarskimi, w większej mierze frankami francuskimi, koronami czeskiemi, szylingami austriackimi i t. p. Jeśli obroty dewizowe są w pewnym stopniu wyrazem stosunków handlowych, to największe transakcje winny być dokonywane w markach niemieckich. Marki niemieckie jednak, z powodu braku wzajemności, nie są oficjalnie dopuszczone do obrotów na giełdzie pieniężnej w Warszawie.

Obroty papierami wartościowemi przedstawiały się następująco w tys. zł.:

Rok	Ogółem	%	Akcje	%	Papiery procentowe	%
1924	99.787	100	65.154	69.3	30.633	30.7
1925	55.045	100	29.471	53.5	25.574	46.5
1926	56.009	100	32.021	57.2	23.988	42.8
1927	226.111	100	131.878	58.3	94.233	41.7
1928	150.850	100	64.465	42.7	86.385	57.3

Do roku ubiegłego obroty akcjami posiadały decydującą przewagę nad obrotami papierami procentowemi. Na giełdę warszawską wprowadzone są akcje 92 przedsiębiorstw; wszystkie one po przewalutowaniu opiewają obecnie na złote. Do końca 1928 r. wprowadzono ogółem 12.707 tys. akcji na sumę 589,233 tys. zł., z czego na rok ubiegły przypadają akcje 18 przedsiębiorstw na sumę 94.693 tys. zł. Akcje dopuszczone do oficjalnych notowań na giełdzie warszawskiej przypadają w poszczególnych latach na następujące gałęzie życia gospodarczego:

	1924	1925	1926	1927	1928
Przemysł metalowy	25	24	22	22	20
banki	20	17	18	14	13
„ chemiczny	13	12	11	11	10
„ cukrowniczy	12	12	8	8	9
handel	14	11	7	3	3
„ elektrotechniczny	6	6	6	7	7
transport	5	5	5	3	2
„ górniczo-hutniczy	6	5	5	4	5
„ spożywczy	5	5	4	4	3
„ włókienniczy	3	3	3	3	3
„ papierniczy	2	2	2	2	3
„ cementowy	3	3	3	3	3
Inne	31	24	15	14	16
Razem	144	129	109	98	92

W okresie pięciu lat liczba przedsiębiorstw, których akcje notowane były na giełdzie, zmniejszyła się o 52. Najbardziej zmniejszyła się liczba akcji przedsiębiorstw handlowych, które wobec słabych podstaw finansowych nie mogły przetrwać kryzysu po stabilizacji waluty. Z tych samych przyczyn zmniejszyła się liczba notowanych na giełdzie akcji bankowych. Z pośród banków, których akcje przestały być notowane obecnie na giełdzie, niektóre znajdują się pod nadzorem sądowym, inne uległy fuzji lub likwidacji. Poza tem — oprócz cukrowni — stan posiadania na giełdzie innych gałęzi gospodarczych został naogół utrzymany.

Liczba akcji, notowanych na giełdzie, nie mówi nic jeszcze o obrotach, przypadających na poszczególne grupy. Już z podanych uprzednio liczb można było wyciągnąć wniosek, że na rynku papierów dywidendowych rok ubiegły minął pod znakiem zastoju. Obroty w porównaniu z rokiem poprzednim uległy znacznemu zmniejszeniu. Co się zaś tyczy kursów, to były one niejednolite, ulegając niekiedy znacznej obniżce. Trzeba jednak zaznaczyć, że — porównywając kursy poszczególnych papierów dywidendowych z początku i z końca roku — w większości wypadków nie znajdziemy wielkich różnic.

W ogólnych obrotach akcjami — akcje poszczególnych grup przemysłowych uczestniczyły w następującym stosunku procentowym:

	1924	1925	1926	1927	1928
Akcje przemysłu metalowego	40.1	40.1	35.6	24.1	24.3
„ bankowe	10.4	9.2	26.0	33.3	44.1
„ górnicze	10.9	9.9	12.6	11.3	10.0
„ przem. maszyn. i elektr.	10.8	13.9	8.6	12.0	10.1
„ „ spożywczego	12.6	10.3	8.4	8.1	4.8
„ „ włókienniczego	8.0	9.9	5.4	5.7	1.2
Inne	7.2	16.7	3.4	5.5	5.5
Razem	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

Z biegiem lat wzmaga się zainteresowanie akcjami bankowymi kosztem akcji przemysłu metalowego. Akcje przedsiębiorstw górniczych i metalowych nie zyskały na obrotach, ani też nie straciły. Nie można tego powiedzieć o akcjach przemysłu włókienniczego i spożywczego, które obrotami wybitnie zmniejszyły się. Bodaj najbardziej jaskrawym przykładem współzależności konjunktury z obrotami giełdowymi są akcje przemysłu włókienniczego.

Począwszy od 1927 r. wydatnie wzrosły obroty papierami procentowymi; wprowadzie w ubiegłym roku nastąpił ich spadek, w stosunku jednak do akcji obroty papierami procentowymi uzyskały po raz pierwszy przewagę. Zwrot ten bardzo korzystnie świadczy o tem z jednej strony, że giełda warszawska przestała być giełdą wyłącznie walutową, a stała się również w szerszym stopniu giełdą dla papierów wartościowych, zwłaszcza procentowych. Z drugiej strony znów można stąd wnioskować o stopniowej odbudowie kredytu długoterminowego, która będzie posuwać się naprzód w miarę ustalania się stosunków gospodarczych. Brak gotowizny w roku ubiegłym wpłynął na mniejsze ożywienie w dziale papierów procentowych, aniżeli istniało w roku poprzednim. Pierwsza połowa roku wykazywała jeszcze tendencję dość stałą zarówno pod względem obrotów, jak i kursów, w drugiej połowie natomiast obroty wykazują wyraźny spadek. Papiery procentowe państwowe wykazały odporność i kursy pozostały w końcu roku prawie niezmienione, w porównaniu z początkiem roku, natomiast kursy listów zastawnych uległy dotkliwej niższe. Wprowadzona przy końcu roku 4% premjowa pożyczka inwestycyjna uległa znacznym wahaniom, ponosząc w końcu znaczną stratę na kursie, a to głównie z powodu zamierzonej przez Ministerstwo Skarbu emisji nowej pożyczki premjowej.

Giełda warszawska notowała w 1928 r. 7 rodzajów papierów państwowych, 2 rodzaje listów zastawnych banków państwowych, 4 rodzaje listów zastawnych Tow. Kred. Ziemi, 7% i 8% listy zastawne Tow. Kred. Przemysłu Polskiego, 10 rodzajów listów zastawnych bankowych i ziemskich, i szereg innych papierów procentowych. Stosunek procentowy tych papierów w obrotach giełdowych wykazuje następujące zestawienie:

	1924	1925	1926	1927	1928
Papiery państwowe	34.7	39.9	36.8	31.9	41.7
Listy zastawne banków państwowych . . .	—	0.7	5.0	14.6	8.7
Listy zastawne Tow. Kred. Ziemi	53.0	31.7	34.8	22.9	10.5
„ „ Tow. Kred. Przem. Polskiego	—	—	—	1.3	1.1
„ „ Tow. Kred. Miejsk.	—	—	—	20.9	30.3
Listy zastawne m. Warszawy	12.3	18.7	20.3	—	—
Obligacje	—	8.4	2.7	7.5	7.4
Różne	—	0.6	0.4	0.9	0.3
Razem	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

Największy stosunkowo udział w obrotach mają papiery państwowe. Zainteresowanie niemi wzmaga się na niekorzyść listów zastawnych ziemskich. Jednocześnie dużego znaczenia w obrotach giełdowych nabierają listy zastawne banków państwowych, wreszcie obligacje komunalne. Nie ulega kwestji, że gdyby sprawa długoterminowego kredytu rolnego została pomyślnie załatwiona, listy zastawne ziemskie odzyskałyby zpowrotem utraconą pozycję.

Kończąc przegląd rynku giełdowego w Polsce, należy podkreślić wzmagające się z biegiem czasu znaczenie obrotów papierami wartościowymi. Obroty papierami procentowymi wzrastają a proces ten odbywać się będzie nadal w miarę rozwoju kapitalizacji. Można wyrazić również nadzieję, że w krótkim czasie zwiększy się znaczenie giełd prowincjonalnych w kraju i wówczas dla wytworzenia sobie właściwego poglądu na rynek giełdowy w Polsce, nie wystarczy jedynie analiza obrotów na giełdzie pieniężnej w Warszawie.

Plan Young'a.

Międzynarodowy Bank Rozrachunkowy.

W końcu roku 1928 rządy angielski, belgijski, francuski, japoński i włoski oraz niemiecki postanowiły powierzyć komitetowi niezależnych ekspertów opracowanie propozycji w sprawie ostatecznego uregulowania problemu reparacji. W Komitecie ekspertów oprócz przedstawicieli państw powyższych brali udział eksperci amerykańscy na zaproszenie Komisji Reparacyjnej i Rządu Niemieckiego. Komitet po 17 tygodniach obrad ogłosił dn. 7 czerwca 1929 r. raport, który powszechnie nazywany jest planem Young'a, od nazwiska przewodniczącego Komitetu.

Właściwym zadaniem Komitetu Ekspertów było opracowanie tych zagadnień, których świadomie nie rozstrzygnięto w t. zw. planie Dawes'a, będącym dotychczas podstawą uregulowania długu Niemiec, w stosunku do państw zwycięskich. Plan Dawes'a posiadał w szczególności dwa główne braki: przede wszystkim nie określał ostatecznej wysokości długu Niemiec, ograniczając się jedynie do oznaczenia kwoty, jaką Niemcy corocznie obowiązane były spłacać; następnie zezwalał na przekazywanie wierzycielom spłat niemieckich jedynie w tym wypadku, jeśli transfer ten nie zagrażałby stałości waluty niemieckiej.

Komitet przestudjował szczegółowo sytuację obecną oraz przyszłe możliwości gospodarcze Niemiec a następnie po uciążliwej dyskusji nad formą spłat zadecydował ostateczny plan amortyzacyjny długu Niemiec. Plan ten przewiduje 37 spłat rocznych, od r. 1929/30 do r. 1965/66, w średniej wysokości 2,050,6 milj. mk. (wraz ze spłatami z tytułu pożyczki Dawes'a) oraz 22 spłaty roczne, od r. 1966/67 do 1987/88 r., w wysokości, wahającej się od 1,6 miljarda do 1,7 miljarda mk. (ostatnie 3 spłaty wynoszą około 900 milionów). Należy zaznaczyć, że spłaty roczne dojdą do wysokości 2 miliardów dopiero za 10 lat, gdy plan Dawes'a dotychczas obowiązujący, którego realizacja dokonywa się bez przeszkód przewidywał normalne spłaty roczne w wysokości 2,5 miljarda mk.

Spłaty coroczne czerpane będą z budżetu państwowego oraz z dochodów kolei niemieckich. Poza temi źródłami „główną gwarancją spłaty długu jest uroczyste zobowiązanie Rządu Niemieckiego”.

Rata roczna składa się z dwóch części, z których każda podlega innym rygorom. Suma 660 milionów mk. będzie bezwarunkowo spłacana przez Niemcy w walutach zagranicznych, bez jakiegokolwiek prawa zawieszenia przekazu. Ta część spłat niemieckich, jako niepodlegająca żadnym zastrzeżeniom, będzie mogła być skomercjalizowana, w tem znaczeniu, że wierzyciele Niemiec będą mogli do wysokości tej części długu emitować obligacje, nadające się do publicznej sprzedaży. W ten sposób dług Niemiec przestałby być długiem politycznym wobec szeregu państw, a stałby się długiem handlowym wobec szerokiej publiczności. Transfer pozostałej części każdej raty będzie mógł być zawieszony pod pewnymi warunkami, w razie jeśliby tego sytuacja finansowa Niemiec wymagała. Zawieszenie transferu wymaga 90-dniowego uprzedzenia; nie może ono trwać dłużej niż 2 lata, przyczem Niemcy obowiązane będą dokonywać należnych wpłat na odpowiedni rachunek w Reichsbanku; częściowe zawieszenie tych wpłat wymagać będzie specjalnych warunków. Należy przytem brać pod uwagę, że ewentualne zawieszenie przez Niemcy transferu lub spłaty rat osłabiłoby pozycję Niemiec na międzynarodowym rynku kredytowym. Ta część spłat, która podlega zastrzeżeniom o transferze, może być spłacana częściowo w towarach i świadczeniach, jednak tego rodzaju forma spłat, jako uciążliwa dla wierzycieli, ulega stopniowej likwidacji w ciągu lat 10.

Części spłat, t. zw. bezwarunkowe, służą na pokrycie niemieckich odszkodowań wojennych i wpływać będą bezpośrednio do kas wierzycieli Niemiec. Natomiast części spłat, t. zw. warunkowe, podlegające zastrzeżeniom o transferze, obracane są na spłatę długów, jakie zaciągnęli wierzyciele Niemiec w Ameryce. W razie zastosowania klauzuli transferu ulegną zawieszeniu spłaty długu dawnej koalicji wobec Ameryki. Z drugiej strony, jeśli Ameryka przyzna swym dłużnikom jakieś ulgi, z kolei skorzystają z nich Niemcy. W ten sposób stworzono ścisły związek między długiem Niemiec a wierzycielnością Ameryki.

Najważniejszym posunięciem planu Young'a jest obok ustalenia wysokości długu Niemiec decyzja o utworzeniu Międzynarodowego Banku Rozrachunkowego, co stoi w związku z zagadnieniem komercjalizacji długu Niemiec

Utworzenie powyższego Banku stało się koniecznością przede wszystkim z tego względu, że wykonanie planu wymaga szeregu czynności o charakterze bankowym. Następnie, Bank ten umożliwi

zlikwidowanie organów kontroli politycznej, co jest koniecznem wobec nadania długowi Niemiec charakteru ściśle ekonomicznego.

Organizacja i zakres działania tego międzynarodowego banku są narazie w ogólnym zarysie kreślone, lecz i z tych konturów wynika, że bank ten będzie czynnikiem pierwszorzędny w dziedzinie stosunków finansowych i gospodarczych świata. W miarę rozwoju swej aktywności bank stanie się w pewnej mierze trustem finansowym, opartym o banki emisyjne świata nie tylko dla celów komercjalizacji i administracji długów i odszkodowań wojennych, lecz i w celu regulowania kredytu międzynarodowego i clearingu obrotów złotem i dewizami wszystkich banków biletowych, co przyspieszy realizację idei kooperacji tych banków na tle mało jeszcze skonsolidowanej sytuacji walutowej świata. Z tytułu odszkodowań niemieckich Bankowi Międzynarodowemu są przekazane funkcje agenta generalnego do spłat reparacyjnych, poszczególnych komisarzy jak n. p. komisarza Banku Rzeszy, nadto funkcje komisji przekazów i kontrola świadczeń w naturze. Już z tych funkcji wynika, że bank, dokonując rozrachunków między aliantami a Niemcami przez nabywanie i sprzedaż dewiz, finansowanie transakcyj towarowych i giełdowych oraz plasowanie pożyczek reparacyjnych, obejmie rolę clearing-house'u w obrocie kapitałów międzynarodowych. Niezależnie od działalności z tytułu spłat reparacyjnych do funkcji banku międzynarodowego wchodzi administracja depozytami banków emisyjnych, kupno i sprzedaż złota i dewiz, udzielanie pożyczek bankom emisyjnym, co do pewnego stopnia z banku międzynarodowego stwarza „bank centralny banków centralnych”.

Aneks, załączony do raportu ekspertów, zawiera prowizoryczny statut przyszłego banku, z którego przytacza się najważniejsze postanowienia w streszczeniu b. zwięzłem:

1. Celem banku jest ułatwianie międzynarodowego ruchu kapitałów. Jako przedstawiciel wierzycieli Niemiec, Bank zajmie się przyjmowaniem i repartycją spłat, oraz ich komercjalizacją. Siedziba banku zostanie oznaczona później.
 2. Kapitał banku wynosić będzie równowartość 100 milj. dolarów; akcje emitowane będą za pośrednictwem banków centralnych tych krajów, które przyjmą udział w subskrypcji. Banki emisyjne siedmiu krajów, reprezentowanych w Komitecie ekspertów, gwarantują całkowite pokrycie emisji akcji. Mogą one jednak zdecydować w porozumieniu z bankami centralnymi innych krajów, że część pierwszej emisji, nieprzekraczająca sumy 4 milj. dolarów na każde państwo, w łącznej wysokości 44 milj. dolarów, może być emitowana w innych państwach. Akcje będą imienne. Obrót niemi nie będzie ograniczony, lecz prawo głosu nie będzie z niemi związane. Prawo to posiadać będą na stałe banki emisyjne tych krajów, które przyjęły udział w subskrypcji w stosunku do jej wysokości.
 3. 4. Szczegółowy statut banku zostanie opracowany przez specjalny komitet, złożony z osób, wydelegowanych przez prezesów banków centralnych tych państw, które podpisały plan Young'a. Rada zarządzająca banku będzie utworzona w sposób następujący: prezesi powyższych siedmiu banków centralnych będą z urzędu członkami Rady; prócz tego każdy z nich deleguje do Rady po jednym przedstawicielu tej samej narodowości. Prezes każdego z pozostałych banków emisyjnych, które wezmą udział w subskrypcji akcji, przedstawi listę 4 kandydatów; z list tych poprzednio wymienieni członkowie rady dokooptują jeszcze 9 członków.
 5. Bank przyjmować będzie wkłady z rozmaitych źródeł: w związku ze spłatami długu niemieckiego, ze strony banków emisyjnych, w celach kompensacji. Wysokość oprocentowania tych wkładów określi Rada Zarządzająca.
 6. Rada Zarządzająca określi bliżej rodzaj operacji banku. Będzie on dokonywał transakcji bezpośrednio z bankami emisyjnymi, lub też za ich pośrednictwem, albo wreszcie z innymi bankami, instytucjami i osobami, ale zawsze za zgodą banku emisyjnego odpowiedniego kraju. W szczególności następujące operacje dokonywane będą przez Bank: skup i sprzedaż złota oraz jego przechowywanie na rachunek banków centralnych; skup i sprzedaż weksli, czeków i innych zobowiązań krótkoterminowych z podpisami banków centralnych, albo też gwarantowanych przez trzy inne podpisy; redyskonto papierów, pochodzących z portfeli banków emisyjnych; skup i sprzedaż na własny rachunek walorów średnio- i długoterminowych; lokowanie w Niemczech funduszy, zgromadzonych na rachunku w Reichsbanku, których transfer zostanie wstrzymany; emisja i sprzedaż obligacji na podstawie lokat w Niemczech, albo też celem przyścia z pomocą któremu z banków centralnych.
 7. 8. Poza tem statut prowizoryczny zawiera szczegółowy opis funkcji Banku, jako przedstawiciela wierzycieli Niemiec.
 9. Międzynarodowy Bank Rozrachunkowy stanie się, na warunkach jakie określi specjalna umowa, agentem i korespondentem wszystkich banków centralnych; w związku z tą funkcją nabiorą specjalnego znaczenia takie operacje, jak skup i sprzedaż złota, weksli i innych walorów oraz ich przechowywanie.
- Bank powinien także spełniać funkcję agenta na rzecz poszczególnych rządów w sprawach, związanych z upłynieniem długu niemieckiego; w szczególności Bank dokonywać będzie emisji i sprzedaży obligacji, które służyć będą za narzędzie do skomercjalizowania długu Niemiec.
10. Wkłady a vista oraz za wypowiedzeniem mniej niż 15-dniowem winny być pokryte przynajmniej w 40% zapasem złota i dewiz. Wkłady z dłuższym terminem wypowiedzenia wymagać będą takiegoż pokrycia przynajmniej w 25%.
 11. 12. Pozostałe przepisy omawiają sposoby podziału zysków oraz zawierają przepisy, dotyczące okresu przejściowego.

BANKI AKCYJNE¹⁾

Stan czynny

w tysiącach złotych

Stan bierny

Data	Liczba banków	Gotowizna	Weksle	Pożyczki	Otwarty kredyt		Banki zagraniczne		Wkłady terminowe	Wkłady bezterminowe	Salda kredytowe w rachunkach bieżących	Redyskonto i zastaw papierów		Banki zagraniczne	
					zabezpieczony	niezabezpieczony	Loro	Nostro						Loro	Nostro
31.12.1926	75	42.600	296.464	14.408	296.320	103.221	2.534	72.910	114.917	136.857	262.025	170.743	14.879	81.715	
31.12.1927	62	76.674	580.440	12.994	422.779	155.709	5.721	66.989	193.983	246.826	288.626	247.765	32.992	160.031	
30.9.1928	60	46.520	873.584	15.724	603.594	188.023	10.297	59.210	274.640	330.862	279.746	337.050	59.446	237.168	
31.12.1928	59	97.281	868.034	17.561	534.583	197.347	11.616	65.218	272.569	348.947	290.675	344.879	57.437	314.287	
31.3.1929	57	67.171	897.277	23.810	567.594	233.247	10.084	61.417	298.463	381.337	263.301	327.375	91.070	328.694	
O G Ō Ł E M															
I grupa. Banki z kapitałem od 2,5 milj. zł. i wyżej															
31.12.1926	17	25.739	185.645	6.582	188.803	66.802	2.327	41.616	65.229	82.342	164.835	117.319	9.686	41.793	
31.12.1927	16	50.036	345.642	4.133	293.521	74.350	2.057	32.696	123.913	168.633	161.443	150.215	19.572	71.513	
30.9.1928	16	30.563	503.242	7.040	305.921	76.485	8.124	28.517	180.133	219.299	151.165	194.303	35.366	117.217	
31.12.1928	16	63.186	500.547	7.556	327.668	78.707	10.064	35.993	173.243	237.278	160.245	197.320	41.054	150.845	
31.3.1929	16	46.004	528.132	8.189	361.945	94.112	8.282	32.744	195.781	262.342	140.106	178.105	50.460	162.374	
II grupa. Banki z kapitałem od 1 milj. do 2,5 milj. zł.															
31.12.1926	12	4.093	36.042	2.035	31.496	19.692	26	6.288	18.726	32.517	23.151	22.394	612	6.446	
31.12.1927	11	7.364	82.664	543	66.063	23.680	54	4.121	21.352	49.032	29.698	41.196	1.612	33.980	
30.9.1928	11	4.643	140.636	660	86.990	32.477	1.970	6.422	42.368	69.090	34.903	60.497	15.479	48.922	
31.12.1928	11	12.913	142.405	2.157	82.062	33.661	755	8.871	45.695	63.650	37.815	62.282	10.016	53.996	
31.3.1929	11	6.716	149.463	2.331	86.698	40.357	658	7.791	42.351	63.574	42.675	61.960	21.500	50.323	
III grupa. Banki z kapitałem poniżej 1 milj. zł.															
31.12.1926	40	9.144	62.305	2.776	42.664	10.540	169	17.175	22.404	10.602	38.964	30.992	4.028	31.616	
31.12.1927	29	12.516	102.367	6.134	56.398	13.239	1.781	17.576	31.568	21.705	42.931	51.950	9.126	38.777	
30.9.1928	27	7.880	136.571	6.815	71.321	17.614	105	16.724	37.985	29.950	45.094	59.144	5.623	56.111	
31.12.1928	26	15.634	141.353	6.575	75.336	17.837	295	13.000	43.035	33.104	38.387	61.296	3.752	57.790	
31.3.1929	24	11.460	167.840	9.567	72.829	18.734	975	15.210	47.369	35.988	41.045	70.980	14.485	48.803	
Oddziały zagranicznych banków akcyjnych															
31.12.1926	6	3.564	12.472	3.015	33.357	6.187	12	7.831	8.558	11.396	35.075	38	553	1.857	
31.12.1927	6	6.728	49.767	2.184	36.797	44.440	1.829	12.596	17.150	7.456	54.554	4.402	2.682	15.761	
30.9.1928	6	3.434	93.135	1.209	39.362	61.447	98	7.547	14.154	12.523	48.584	23.106	2.978	34.918	
31.12.1928	6	5.548	83.729	1.273	49.517	67.142	502	7.364	10.596	14.915	54.228	23.981	2.615	51.656	
31.3.1929	6	2.991	51.842	3.723	46.122	80.044	169	5.672	12.962	19.433	39.475	16.330	4.625	67.194	

¹⁾ Źródło — Wiadomości Statystyczne.